

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล

(Individual Study)

การพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

จัดทำโดย นายภูวนาท นนทรีย์

ตำแหน่งนักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ

ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม

สำนักงานเขตห้วยขวาง

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับกลาง รุ่นที่ ๑๖

สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล

(Individual Study)

การพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

จัดทำโดย นายภูวนาท นนทรีย์

ตำแหน่งนักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ

ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม

สำนักงานเขตห้วยขวาง

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับกลาง รุ่นที่ ๑๖

สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

บึงพระราม ๙ ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ ๑๓๐ ไร่ ระยะทางประมาณ ๑,๓๐๐ เมตร มีประชากรอาศัยอยู่ในบริเวณรอบบึงพระราม ๙ ประมาณ ๕๐๐ ครอบครัว คิดเป็นประชากรราว ๓,๐๐๐ คน ในพื้นที่บึงพระราม ๙ เป็นที่ตั้งของหน่วยงานที่สำคัญเช่นโครงการพระราชดำริบึงพระราม ๙ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการบำบัดน้ำเสียของกรุงเทพมหานคร สภาพทางด้านกายภาพในปัจจุบันของบึงพระราม ๙ ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ขาดการเอาใจใส่ดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการรुकล้ำที่สาธารณะเพื่อทำประโยชน์ส่วนตัวของประชาชนที่อยู่บริเวณโดยรอบ สภาพถนนบางช่วงชำรุด ต้นไม้ขาดการบำรุงรักษาและตัดแต่งให้มีความสวยงามรวมถึงบริเวณฟุตบอลรอบบึงพระราม ๙ ก็ไม่ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้มีสภาพที่สวยงาม

การศึกษาการพัฒนาบึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เกิดขึ้นเนื่องจากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นประกอบกับเพื่อต้องการปรับปรุงและพัฒนาบริเวณรอบบึงพระราม ๙ ให้มีสภาพที่สวยงาม สะอาด ร่มรื่น เหมาะที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวของผู้สนใจและประชาชนทั่วไปรวมถึงเพื่อต้องการให้ประชาชนและผู้สนใจได้ศึกษาและเรียนรู้โครงการพระราชดำริบึงพระราม ๙ ในการบำบัดน้ำเสียของกรุงเทพมหานครและต้องการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนให้กับประชาชนที่อยู่โดยรอบบึงพระราม ๙ โดยการจัดทำตลาดนัดชุมชนในวันเสาร์-อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์เพื่อส่งเสริมการมีรายได้ให้กับประชาชนที่อยู่ในบริเวณพื้นที่โดยรอบรวมถึงให้ประชาชนทั่วไปได้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย

วิธีการดำเนินการพัฒนาบึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยการจัดสร้างสวนหย่อมและสวนสุขภาพ ปลูก บำรุง ดูแลและรักษาต้นไม้ ทั้งไม้ออกไม้ประดับและไม้ยืนต้น ให้มีความสวยงาม สะอาด ร่มรื่น โดยการจัดสร้างสวนหย่อมและสวนสุขภาพพร้อมติดตั้งอุปกรณ์ในการออกกำลังกายของเด็กและผู้สูงอายุ จำนวน ๓ แห่ง คิดเป็นพื้นที่ ๓,๒๐๐ ตารางเมตร รวมถึงจัดการปลูกไม้ออกไม้ประดับและไม้ยืนต้นเพิ่มเติมบริเวณรอบบึงพระราม ๙ ระยะทาง ๑,๓๐๐ เมตร มีการจัดทำเส้นทางจักรยานรอบบึงพระราม ๙ ระยะทาง ๑,๓๐๐ เมตร เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ใช้ในการออกกำลังกายและท่องเที่ยว รวมถึงจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญในบริเวณบึงพระราม ๙ จำนวน ๑๐ ป้าย เพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวและสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปใช้บริการ และจัดให้มีการอบรม ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชนให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รอบบึงพระราม ๙ ในหลักสูตรที่เป็นที่นิยมและเป็นที่ต้องการของ

ตลาด จำนวน ๕ หลักสูตร ให้กับกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มละ ๒๐ คน เพื่อรองรับการจำหน่ายสินค้าให้นักท่องเที่ยว รวมถึงการจัดทำตลาดนัดเศรษฐกิจชุมชน ในวันเสาร์-วันอาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ บริเวณลานจอดรถใต้ทางด่วนเพื่อให้ประชาชนที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชนจำหน่าย โดยการดำเนินการดังกล่าวจะดำเนินการภายในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ (ตุลาคม ๒๕๕๘ - กันยายน ๒๕๕๙)

ประโยชน์ของโครงการพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในด้านมหภาค จะเป็นการเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ที่อยู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร ให้เป็นตัวเลือกสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นการสนองนโยบายรัฐบาลและผู้บริหารกรุงเทพมหานครที่ต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจทางการท่องเที่ยวและเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้กับประเทศไทย ในด้านจุลภาคนั้นจะเป็นการพัฒนา ปรับปรุงภูมิทัศน์ สภาพพื้นที่บริเวณบึงพระราม ๙ ให้มีความสวยงาม สะอาด ร่มรื่น เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนและนักท่องเที่ยว เพิ่มเส้นทางจักรยานเพื่อการออกกำลังกายและศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนที่อยู่ในบริเวณรอบบึงพระราม ๙ รวมถึงได้ศึกษาและเรียนรู้อัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในด้าน การบำบัดน้ำเสีย และเป็นการสร้างเศรษฐกิจและรายได้ให้กับประชาชนที่อยู่รอบบึงพระราม ๙ โดยการได้ผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนและนำมาจำหน่ายในตลาดนัดเศรษฐกิจชุมชนที่ได้มีการจัดตั้งขึ้น เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ รายได้และสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าว

อย่างไรก็ตามการพัฒนาพื้นที่โครงการบึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จและเกิดความยั่งยืนขึ้นได้นั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบหลักหลายประการ ประกอบด้วยต้องมีเจ้าภาพหลักที่มีศักยภาพในการพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่ ซึ่งได้แก่สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร โดยต้องอาศัยการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเช่นสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ กรมธนารักษ์ สำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร การทางพิเศษแห่งประเทศไทย มูลนิธิพันธกิจ เรือนจำคริสเตียนและที่สำคัญก็คือประชาชนที่อยู่ในพื้นที่โดยรอบบึงพระราม ๙ ที่จะต้องมีเจตนารมณ์ร่วมกันในการพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อความสำเร็จและผลประโยชน์ร่วมกันของทุกภาคส่วน

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษานี้ สำเร็จได้ด้วยความรู้และการให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากอาจารย์กฤติยา สัจจรักษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรมนุษย์ ที่ปรึกษาปลัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะ ในการค้นคว้า การเขียนและตรวจสอบแก้ไขรายงานการศึกษาและสำเร็จลุล่วง เรียบร้อยสมบูรณ์ได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมตลอดระยะเวลาที่ศึกษาตามหลักสูตร นักบริหารมหานครระดับกลาง รุ่นที่ ๑๖

ขอขอบพระคุณ นางสาวสุวรรณี ชัยจินดาสุต ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร นางสาวชนิษฐา ภาณุโสภินธุ์ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาการบริการ นางสาวมาเรียม โพธิ์เจริญ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ นายภูวดล สายเสมา นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ นางปิยวรรณ จองวิวัฒน์สกุล นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ นายวาทะ บุญยเทพ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ นางสาวอัญชลี ชมสาย นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ นางสาวมณีพรรณ แก้วมณี นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ และนายธนพล จันทนสุวรรณ นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ ตลอดจนคณะบุคลากรทางด้านการพัฒนาบุคลากรทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือด้านเอกสารและข้อมูลต่างๆซึ่งทำให้รายงานฉบับนี้ สมบูรณ์ได้ในที่สุด

นายภูวนาท นนทรีย์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
การพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว	๑
จุดอ่อน	๗
จุดแข็ง	๗
โอกาส	๘
อุปสรรค	๘
วัตถุประสงค์	๙
เป้าหมาย	๙
ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ	๑๐
แผนปฏิบัติการ Action Plan	๑๑
แนวทางการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน	๑๑
ระยะเวลาในการดำเนินงาน	๑๓
งบประมาณที่ใช้ในโครงการ	๑๓
แนวทางการบริหารความเสี่ยง	๑๓
การประเมินผล	๑๔
ระดับความสำเร็จของการปฏิบัติงาน	๑๔
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	๑๕
ข้อเสนอแนะ	๑๕
ประวัติผู้จัดทำรายงาน	๑๖

ชื่อโครงการ การพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

หลักการและเหตุผล

การท่องเที่ยว ในปัจจุบันเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ส่วนหนึ่งให้กับประเทศไทย ดังนั้นนโยบายการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของประเทศ นโยบายการท่องเที่ยวกรุงเทพฯ จึงถือเป็นนโยบายสำคัญในลำดับต้นๆ เนื่องจากการท่องเที่ยวจะทำให้เกิดการจ้างงาน การลงทุนและการกระจายรายได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวไปยังธุรกิจต่าง ๆ จำนวนมาก อาทิ ร้านอาหาร โรงแรม ร้านขายสินค้า ธุรกิจการขนส่ง ฯลฯ และการที่กรุงเทพฯ จะเป็นเมืองเป้าหมายของนักท่องเที่ยว จำเป็นต้องสร้างจุดขายที่แตกต่าง โดยจุดขายนั้นต้องอยู่บนจุดแข็งของกรุงเทพฯ ด้วย

กรุงเทพฯ มีจุดแข็งในด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียง อาทิ วัดพระแก้ว วัดโพธิ์ พระบรมมหาราชวัง เสาชิงช้า ภูเขาทอง นอกจากนี้กรุงเทพฯ ยังมีวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีที่หลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นรวมทั้งเป็นแหล่งรวมอาหารและผลไม้ของทุกภาคทุกฤดูกาล รวมทั้งมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอเช่น โรงแรม ห้างสรรพสินค้า ศูนย์ประชุม และโรงพยาบาลโดยมีความโดดเด่นทั้งในด้านบริการที่ดี มีคุณภาพสูง มีความหลากหลายให้เลือกโดยเฉพาะในเรื่องค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างต่ำ

กรุงเทพมหานคร จึงได้รับการยอมรับว่าเป็นเมืองที่น่าท่องเที่ยวระดับโลก ซึ่งถูกรับรองโดยรางวัลต่างๆที่ได้รับมา ได้แก่ รางวัลจากการสำรวจสุดยอดจุดหมายปลายทางของโลกประจำปี ๒๕๕๖ (MasterCard Global Destination Cities Index ๒๐๑๓) โดยมาสเตอร์การ์ด เวิลด์วายด์ รางวัลในฐานะเมืองจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวอันดับที่ ๑ ของโลกติดต่อกัน ๔ ปี (พ.ศ.๒๕๕๓ - ๒๕๕๖) นอกจากนี้กรุงเทพมหานครยังเป็นเมืองในทวีปเอเชียที่ได้อยู่ในอันดับสูงสุด ของการจัดอันดับเป็นครั้งแรกด้วย รางวัลถัดมาคือรางวัล TripAdvisor ๒๐๑๓ : Travellers' Choice Destinations Awards ๒๐๑๓ ซึ่งกรุงเทพมหานครได้รับการคัดเลือกจากเว็บไซต์ทริปแอดไวเซอร์ www.TripAdvisor.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์ท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในโลกให้เป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมอันดับที่ ๑ จาก ๒๕ จุดหมายปลายทางยอดนิยมสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วโลกในทวีปและรางวัลล่าสุด คือรางวัล "World's Best City Award ๒๐๑๓" หรือ รางวัลเมืองน่าท่องเที่ยวที่ดีที่สุดในโลก

ประจำปี ๒๕๕๖ จากนักท่องเที่ยวและผู้อ่าน “เทรเวลแอนด์เลชเชอร์” (Travel + Leisure) นิตยสารท่องเที่ยวยอดนิยมของสหรัฐอเมริกาซึ่งกรุงเทพมหานครเคยได้รับรางวัลนี้มาแล้วเมื่อปี ๒๕๕๑ และต่อมาในปี ๒๕๕๓ ติดต่อกันมาจนถึงปี ๒๕๕๖ นี้ เป็นแชมป์ระดับโลกถึง ๔ ปีด้วยกันและขณะเดียวกันก็ได้รับจัดอันดับเป็นเมืองน่าเที่ยวอันดับ ๑ ในเอเชียทุกปีตั้งแต่ปี ๒๕๔๘-๒๕๕๑ และปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๖ อีกด้วยโดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังต่อไปนี้คือ

๑. สถานที่ท่องเที่ยว ทัศนียภาพ ความสวยงามและความร่มรื่น
๒. ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี
๓. อาหารการกิน
๔. แหล่งจับจ่ายใช้สอย
๕. ความเป็นมิตรของผู้คน และ
๖. ความคุ้มค่าของเงิน

จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่ท่องเที่ยวในกรุงเทพฯ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๕๒ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ยกเว้นช่วง พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๒ ซึ่งเกิดปัญหาทางการเมืองและความไม่สงบในกรุงเทพฯ

ความสนใจในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศไทย กรุงเทพฯในฐานะเมืองหลวงแห่งวัด วัง สถาปัตยกรรมและวิถีชีวิตที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมอันงดงามของไทย จึงเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นกรุงเทพมหานคร จะต้องอนุรักษ์และบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้คงสภาพที่น่าท่องเที่ยวแล้ว จำเป็นจะต้องแสวงหาสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ ที่มีศักยภาพและมีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อรองรับกับนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมทางท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกัน ตามความนิยมชมชอบของแต่ละคน ทั้งนี้เพื่อให้กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวตามเจตนารมณ์ที่ได้มีการวางแผนและส่งเสริมไว้อย่างจริงจัง

บึงพระราม ๙ ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตห้วยขวาง นับว่าเป็นสถานที่แห่งหนึ่งที่มีศักยภาพที่จะส่งเสริมและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของกรุงเทพมหานคร ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพพื้นที่รอบๆบึงพระราม ๙ ที่มีสถานที่สำคัญและมีความหลากหลายในวัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี ความเชื่อและวิถีชีวิตของคนที่อยู่ในบริเวณดังกล่าว บึงพระราม ๙ ยังเป็นที่ตั้งของโครงการพระราชดำริบึงพระราม ๙ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการบำบัดน้ำเสียของกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ประชาชนและผู้สนใจ สามารถศึกษาและน้อมนำแนวทางพระราชดำริไปปรับใช้ในการทำงานได้เป็นอย่างดี

ทัศนียภาพบริเวณพื้นที่บึงพระราม ๙

ขณะนี้พื้นที่บึงพระราม ๙ ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้ เพราะสภาพทางด้านกายภาพในภาพรวมที่ยังไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว เช่น สภาพถนนที่ยังชำรุด สภาพภูมิทัศน์รอบบึงพระราม ๙ ที่จะต้องปรับปรุงเพื่อจัดทำเป็นทางเดินออกกำลังกายและชมสภาพภูมิทัศน์รอบบึง การจัดทำและตกแต่งสวนหย่อมขนาดเล็กเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและความสวยงาม การปลูกต้นไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับ จัดทำลานเอนกประสงค์และสวนสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงและประชาชนมาท่องเที่ยวได้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและมีสถานที่ที่จะทำกิจกรรม รวมถึงการจัดทำเส้นทางจักรยานรอบบึงพระราม ๙ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเห็นการออกกำลังกายด้วยการปั่นจักรยาน และมีการจัดป้ายแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญรอบบึงพระราม ๙ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวได้ศึกษาและเรียนรู้ในสถานที่ต่างๆ

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาบึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยแนวทางหลักในการพัฒนานั้นจะประกอบไปด้วยการพัฒนาสภาพแวดล้อมบริเวณรอบบึงพระราม๙ ซึ่งมีพื้นที่มากถึง ๑๓๐ ไร่ ให้เป็นสวนสาธารณะและสวนหย่อมขนาดเล็ก มีการปลูกต้นไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับให้มีความสวยงาม จัดทำลานเอนกประสงค์และสวนสุขภาพเพื่อให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงและประชาชนมาท่องเที่ยวได้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและมีสถานที่ที่จะทำกิจกรรม มีการจัดทำเส้นทางจักรยานรอบบึงพระราม ๙ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเห็นการออกกำลังกายด้วยการปั่นจักรยาน มีการพัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องอาชีพให้กับประชาชนที่อยู่บริเวณรอบบึงให้มีความรู้ในเรื่องการผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่มีศักยภาพที่สามารถต่อยอดในทางธุรกิจได้ มีการจัดตลาดนัดเศรษฐกิจชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในบริเวณบึงพระราม ๙ ได้มีสถานที่ซื้อหาสินค้าซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนและเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจในระดับจุลภาคด้วย

การกำหนดแนวทางการพัฒนาข้างต้นมีผลมาจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าพื้นที่บึงพระราม ๙ เป็นสถานที่หนึ่งที่มีศักยภาพที่สำคัญและมีโอกาสที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ เพราะสภาพพื้นที่รอบบึงพระราม ๙ นั้นมีสถานที่ที่สำคัญและน่าสนใจเป็นจำนวนมากเช่นในบริเวณบึงพระราม ๙ เป็นที่ตั้งของ**โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริบึงพระราม ๙** ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการบำบัดน้ำเสีย **อุโมงค์พระราม ๙** เป็นอุโมงค์หลักที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการระบายน้ำและการป้องกันน้ำท่วม สถานแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด ซึ่งเป็นสถานที่รวบรวมพันธุ์ปลาที่อาศัยอยู่ในบึงพระราม ๙ ให้ประชาชนและผู้สนใจได้ศึกษา **มูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน** เป็นมูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อช่วยเหลือผู้ต้องขังที่พ้นโทษได้มีโอกาสศึกษาวิชาความรู้และการฝึกฝนพัฒนาอาชีพก่อนที่จะก้าวไปสู่สังคมภายนอก นอกจากนี้แล้วในบริเวณรอบๆบึงพระราม ๙ ยังมีสถานที่สำคัญๆอีกหลายแห่งที่ผู้สนใจและนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปเยี่ยมชมได้ เช่น**วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก** เป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้ทรงสร้างและผู้คนทั่วไปจึงพูดกันว่า "เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๙" หรือ "วัดในหลวง" นั้นเองรวมถึง**โรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก** ซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียงกันด้วย นอกจากนี้แล้วยังมี **ธรรมสถานเฉลิมพระเกียรติรัชกาลที่ ๙** สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องใน

มงคลสมัยที่ทรงครองราชย์สมบัติครบ ๖๐ ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ และทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้เป็นศูนย์ฝึกปฏิบัติสมาธิภาวนา ตามหลักพระพุทธศาสนา และเป็นดั่ง “ธรรมโอสถสถาน” กลางเมืองที่ชาวพุทธทุกคนสามารถเข้ามาฟังฟังทางใจ รวมถึง ค้นหาความหมายที่แท้จริงของการดำรงชีวิตภายใต้วิถีชุมชนเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป และ**โครงการส่วนพระองค์ “ศูนย์แพทย์พัฒนา”** ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งที่ตั้งขึ้นตามแนวทางพระราชดำริ เพื่อนำแพทย์และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแพทย์มาให้บริการรักษาและช่วยเหลือประชาชนที่เจ็บป่วยเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั่นเอง

ในส่วนจุดอ่อนของการพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ นั้น เนื่องจากพื้นที่บึงพระราม ๙ มีพื้นที่มากถึง ๑๓๐ ไร่ มีหลายหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบในพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้นในการพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงต้องประสานกับหน่วยงานและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานดังกล่าวด้วย สำหรับโอกาสในการพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว นั้นว่ามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เนื่องจากโดยสภาพพื้นที่ที่มีการคมนาคมและการสัญจรที่สะดวกทั้งทางด่วนสายรามอินทรา-อจณรงค์ รถไฟฟ้าสายแอร์พอร์ตเรลลิงค์(มักกะสัน-สุวรรณภูมิ) มีถนนสายสำคัญได้แก่ถนนประดิษฐ์มนูธรรม ถนนพระราม ๙ มีเส้นทางจักรยานสายรามอินทรา- พระราม ๙ ที่สร้างเสร็จแล้วและเชื่อมต่อกับเส้นทางอื่นๆ มีการสัญจรทางเรือที่มีการเดินทางตลอดเวลาได้แก่เส้นทางคลองแสนแสบ(สะพานผ่านฟ้า-วัดศรีบุญเรือง) รวมถึงนโยบายของผู้บริหารทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่ต้องการสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆรวมถึงการพัฒนาเส้นทางจราจรที่เพิ่มมากขึ้น เช่นรถไฟฟ้าสายสีเทา(วัชรพล - ถนนพระราม ๙) สายสีส้ม (ตลิ่งชัน-ศูนย์วัฒนธรรม-มีนบุรี) เส้นทางจักรยานจากวัชรพลถึงถนนพระราม ๙) ล้วนแต่ส่งผลดีต่อการพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแทบทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ปัจจัยหลักที่สำคัญก็คือนโยบายของผู้บริหารที่จะต้องเห็นความสำคัญของการพัฒนาบึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและดำเนินการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอที่จะเข้ามาพัฒนา ปรับปรุงสภาพทางด้านกายภาพและภูมิทัศน์ของบึงพระราม ๙ ให้มีความสวยงาม เป็นระเบียบ เรียบร้อย ร่มรื่น และเป็นที่น่าสนใจแก่ผู้ที่ผ่านไปมาและเยี่ยมชมให้เกิดความประทับใจ

บึงพระราม ๙ จัดได้ว่าเป็นบึงขนาดใหญ่อยู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ประมาณ ๑๓๐ ไร่ และมีความยาวถึง ๑,๓๐๐ เมตร เดิมมีปัญหาภาวะมลพิษน้ำเน่าเสียอย่างรุนแรงเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ เนื่องจากคลองลาดพร้าวเป็นคลองระบายน้ำหลักคลองหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ซึ่งรับน้ำเสียมาจากแหล่งชุมชนที่อยู่สองฝั่งคลอง ดังนั้นในปี ๒๕๓๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริว่า “การใช้วิธีทาง ธรรมชาติแต่เพียงอย่างเดียว ไม่เพียงพอในการบำบัดน้ำเสียให้ดีขึ้น จำเป็นต้องใช้เครื่องเติมอากาศลงในน้ำ โดยทำเป็นระบบสระเติมอากาศ (Aerated Lagoon) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริ ในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการทางธรรมชาติ ผสมผสานกับการใช้เครื่องกลเติมอากาศโดยให้หน่วย งานกรมชลประทาน สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมที่ดิน รัฐบาล ญี่ปุ่นและกรุงเทพมหานครร่วมมือกันดำเนินโครงการฯ จนแล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๓๒ และสำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานรับผิดชอบดูแลและเดินระบบบำบัดน้ำเสีย ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ สำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อมของบึงพระราม ๙ ควบคู่ไปกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัดน้ำเสีย โดยการจัดสร้างถนน แอสฟัลต์ผสมร้อนพร้อมไหล่ทางลาดยาง และติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง โดยรอบบริเวณบึงทั้งหมด เพื่อให้ชุมชนบริเวณโดยรอบบึงพระราม ๙ ซึ่งเป็น พื้นที่ในโครงการพระราชดำรินี้ ได้รับการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้มีความสวยงาม และสะดวกปลอดภัย สำหรับชุมชนผู้อาศัย และสำหรับผู้ที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากบึงพระราม ๙ ในอนาคต

ปัจจุบัน นอกจากโครงการบึงพระราม ๙ จะใช้ประโยชน์ในด้านการบำบัดน้ำเสียจากคลองลาดพร้าวตามพระราชดำริแล้ว บริเวณพื้นที่โดยรอบบึงยังเป็นที่อยู่อาศัยของชุมชนประมาณ ๕๐๐ หลังคาเรือน ประชากรประมาณ ๓,๐๐๐ คนเศษ ซึ่งได้มีส่วนร่วมใช้ประโยชน์จากบึงน้ำแห่งนี้ในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการใช้น้ำจากบึงในช่วงปลายซึ่งผ่านกระบวนการบำบัด จนมีสภาพที่ใสสะอาด ปราศจากความสกปรกเน่าเหม็น และไม่เป็นที่น่ารังเกียจแต่ประการใด เพื่อใช้สำหรับการชำระล้างทำความสะอาด และยังใช้เป็นแหล่งในการจับสัตว์น้ำ อาทิ เช่น ปลา กุ้ง ฯลฯ ที่มีอยู่ในบึงตามธรรมชาติอีกด้วย ซึ่งนับได้ว่าบึงพระราม ๙ แห่งนี้ นอกจากจะเป็นเส้นเลือดใหญ่ที่สามารถหล่อเลี้ยงชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบให้สามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข ยังสามารถสร้างอนาคต ความหวังและวิถีชีวิตที่ดีให้กับลูกหลานและเยาวชนรุ่นใหม่ที่จะเติบโตใหญ่ต่อไปในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ

จุดแข็ง

บึงพระราม ๙ มีสถานที่ที่สำคัญและน่าสนใจเป็นจำนวนมากเช่น เป็นที่ตั้งของ **โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริบึงพระราม ๙** ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการบำบัดน้ำเสีย **อุโมงค์พระราม ๙** เป็นอุโมงค์หลักที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการระบายน้ำและการป้องกันน้ำท่วม สถานแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด ซึ่งเป็นสถานที่รวบรวมพันธุ์ปลาที่อาศัยอยู่ในบึงพระราม ๙ ให้ประชาชนและผู้สนใจได้ศึกษา **มูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน** เป็นมูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อช่วยเหลือผู้ต้องขังที่พ้นโทษได้มีโอกาสศึกษาวิชาความรู้และการฝึกฝนพัฒนาอาชีพก่อนที่จะก้าวไปสู่สังคมภายนอก นอกจากนี้แล้วในบริเวณรอบๆบึงพระราม ๙ ยังมีสถานที่สำคัญๆอีกหลายแห่งที่ผู้สนใจและนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปเยี่ยมชมได้ เช่น **วัดพระราม ๙ กาญจนภิเษก** เป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้ทรงสร้างและผู้คนทั่วไปจึงพูดกันว่า “เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๙” หรือ “วัดในหลวง” นั้นเอง รวมถึง **โรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก** ซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียงกันด้วย นอกจากนี้แล้วยังมี **ธรรมสถานเฉลิมพระเกียรติรัชกาลที่ ๙** สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมงคลสมัยที่ทรงครองราชย์สมบัติครบ ๖๐ ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ และทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้เป็นศูนย์ฝึกปฏิบัติสมาธิภาวนา ตามหลักพระพุทธศาสนาและเป็นตั้ง “ธรรมโอสถสถาน” กลางเมืองที่ชาวพุทธทุกคนสามารถเข้ามาฟังฟังทางใจ รวมถึง ค้นหาความหมายที่แท้จริงของการดำรงชีวิตภายใต้วิถีชุมชนเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป และ **โครงการส่วนพระองค์ “ศูนย์แพทย์พัฒนา”** ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นตามแนวทางพระราชดำริ เพื่อนำแพทย์และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแพทย์มาให้บริการรักษาและช่วยเหลือประชาชนที่เจ็บป่วยเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั้นเอง

จุดอ่อน

บึงพระราม ๙ และพื้นที่โดยรอบ เป็นพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน เช่นสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร กรมธนารักษ์ และยังมีหน่วยงานเอกชน เช่นมูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน ซึ่งในการพัฒนาหรือดำเนินกิจกรรมใดๆจะต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ก่อน

โอกาส

บึงพระราม ๙ ตั้งอยู่ในแหล่งใจกลางเมืองของกรุงเทพมหานคร ที่มีความสะดวกในการเดินทางสัญจรไปมา สามารถเดินทางได้ด้วยถนนหลายสาย เช่นถนนประดิษฐ์มนูญธรรม ถนนพระราม ๙ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ถนนรามคำแหง ถนนลาดพร้าว ทางด่วนสายรามอินทรา-อาจณรงค์ และรถไฟฟ้าสายแอร์พอร์ตเรลลิงก์ หรือจะเลือกใช้เส้นทางจักรยานเลียบบถนนประดิษฐ์มนูญธรรม ตั้งแต่ถนนรามอินทราถึงถนนพระราม ๙ ก็ได้ นอกจากนั้นแล้วยังสามารถใช้เส้นทางสัญจรทางเรือก็ได้ ได้แก่การเดินทางเรือในคลองแสนแสบ ซึ่งมีเรือรับส่งผู้โดยสารจากท่าเรือวัดศรีบุญเรืองไปถึงสะพานผ่านฟ้า ก็ผ่านเส้นทางบึงพระราม ๙ แห่งนี้เช่นเดียวกัน และในอนาคตก็มีการจราจรโดยรถไฟฟ้าสายสีเทา ซึ่งมีเส้นทางผ่านตั้งแต่ถนนรามอินทราถึงถนนพระราม ๙ และสายสีส้ม ซึ่งเริ่มตั้งแต่ตลิ่งชันถึงมีนบุรี ก็ผ่านเส้นทางถนนพระราม ๙ และถนนประดิษฐ์มนูญธรรมเช่นเดียวกัน ซึ่งจากศักยภาพของเส้นทางคมนาคมและการจราจรดังกล่าว จึงเป็นโอกาสที่จะพัฒนาบึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

อุปสรรค

เนื่องจากบริเวณบึงพระราม ๙ มีพื้นที่ถึง ๑๓๐ ไร่ ดังนั้นในการพัฒนาเพื่อให้บึงพระราม ๙ เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาปรับปรุงงานและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน และที่สำคัญในการพัฒนาพื้นที่นั้นจะต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการค่อนข้างสูงและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้การพัฒนาพื้นที่โดยรอบบึงพระราม ๙ จะออกมาสวยงาม สะอาด ร่มรื่น โดยเฉพาะในส่วนของ การพัฒนา ปรับปรุง การบำรุงและดูแลรักษา ดังนั้นหากหน่วยงานไม่มีศักยภาพพอที่จะจัดหางบประมาณเพื่อดำเนินการดังกล่าวได้ การพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวก็ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้

วัตถุประสงค์

การพัฒนาบึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จะก่อให้เกิดประโยชน์มากมาย ทั้งในระดับชุมชน องค์กรและหน่วยงาน ส่งผลดีทางด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตใจ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ซึ่งจากหลักการและเหตุผลที่ได้สรุปมา ผลที่ได้ของการพัฒนาบึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาบริเวณรอบบึงพระราม ๙ ให้มีสภาพที่สวยงาม สะอาด ร่มรื่น เหมาะที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวของผู้สนใจและประชาชนทั่วไป
๒. เพื่อให้ประชาชนและผู้สนใจได้ศึกษาและเรียนรู้โครงการพระราชดำริบึงพระราม ๙ ในการบำบัดน้ำเสียของกรุงเทพมหานคร
๓. เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนให้กับประชาชนที่อยู่โดยรอบบึงพระราม ๙ โดยการจัดทำตลาดนัดชุมชนในวันเสาร์-อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์
๔. เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย

เป้าหมาย

การพัฒนาพื้นที่ภายในปี ๒๕๕๙ บริเวณบึงพระราม ๙ จะทำการปรับปรุงสภาพพื้นที่ ดังต่อไปนี้

๑. จัดสร้างสวนหย่อมและสวนสุขภาพ ปลูก บำรุง ดูแลและรักษาต้นไม้ ทั้งไม้ดอกไม้ประดับและไม้ยืนต้น ให้มีความสวยงาม สะอาด ร่มรื่น โดยการจัดสร้างสวนหย่อมและสวนสุขภาพพร้อมติดตั้งอุปกรณ์ในการออกกำลังกายของเด็กและผู้สูงอายุ จำนวน ๓ แห่ง คิดเป็นพื้นที่ ๓,๒๐๐ ตารางเมตร รวมถึงจัดการปลูกไม้ดอกไม้ประดับและไม้ยืนต้นเพิ่มเติมบริเวณรอบบึงพระราม ๙ ระยะทาง ๑,๓๐๐ เมตร
๒. จัดทำเส้นทางจักรยานรอบบึงพระราม ๙ ระยะทาง ๑,๓๐๐ เมตร เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ใช้ในการออกกำลังกายและท่องเที่ยว
๓. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญในบริเวณบึงพระราม ๙ จำนวน ๑๐ ป้าย เพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวและสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปใช้บริการ

๔. จัดอบรม ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชนให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รอบบึงพระราม ๙ ในหลักสูตรที่เป็นที่นิยมและเป็นที่ต้องการของตลาด จำนวน ๕ หลักสูตร ให้กับกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มละ ๒๐ คน เพื่อรองรับการจำหน่ายสินค้าให้นักท่องเที่ยว

๕. จัดทำตลาดนัดเศรษฐกิจชุมชน ในวันเสาร์-วันอาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ บริเวณลานจอดรถใต้ทางด่วนเพื่อให้ประชาชนที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชนจำหน่าย

ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ

การพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว นั้น สามารถนำเป้าหมายไปสู่การปฏิบัติ โดยมีปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จดังต่อไปนี้

๑. สำนักงานเขตห้วยขวาง ในฐานะเจ้าของพื้นที่เขตปกครอง ต้องเป็นเจ้าภาพหลักในการบริหารจัดการและมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ เอาใจใส่ เสียสละ ทุ่มเท และมีจิตวิญญาณในการพัฒนาพื้นที่

๒. มีงบประมาณที่เพียงพอในการพัฒนาพื้นที่ โดยงบประมาณที่จะนำมาพัฒนานั้น ได้จากการเสนอขอจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล รวมถึงการจัดทำคำขอตังงบประมาณประจำปีจากกรุงเทพมหานคร

๓. หน่วยงานภาคีเครือข่าย ได้แก่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช) กรมธนารักษ์ การทางพิเศษแห่งประเทศไทยและสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ต้องเข้าใจในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนา ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ตนเองมีส่วนเกี่ยวข้อง

๔. ประชาชนในพื้นที่ต้องเห็นความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่และให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ เช่นการร่วมกันพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เกิดความสวยงาม ช่วยกันรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การสร้างกฎ กติกาของสังคมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้น การอำนวยความสะดวกและการสร้างความเป็นมิตรที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเยี่ยมชมพื้นที่ การสร้างความประทับใจเหล่านี้ นอกจากจะเป็นการสร้างเสน่ห์ให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นการประชาสัมพันธ์และเป็นสื่อที่ดีที่จะให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชมอย่างไม่ขาดสาย

แผนปฏิบัติการ Action plan

การพัฒนาบึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จำเป็นจะต้องมีแผนปฏิบัติการ เพื่อให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีทิศทางที่ถูกต้องดังต่อไปนี้

กิจกรรม	ปีงบประมาณ ๒๕๕๙			
	ตค - ธค ๕๘	มค - มีค ๕๙	เมย - มิย ๕๙	กค - กย ๕๙
การปรับปรุงภูมิทัศน์	←→			
จัดทำเส้นทางจักรยาน		←→		
จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์		←→		
จัดอบรม ส่งเสริมและ พัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ ชุมชน			←→	
จัดทำตลาดนัดเศรษฐกิจ ชุมชน				←→

แนวทางการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

การพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ซึ่งเป็นพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร กรมธนารักษ์ รวมถึงภาคประชาชนในพื้นที่รอบบึงพระราม ๙ ดังนั้น การพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จะต้องดำเนินการตามแนวทาง ดังนี้

๑. การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ซึ่งอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานหรือประชาชนในพื้นที่รอบ บึงพระราม ๙ ซึ่งต้องแสวงหาวิธีการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยน แนวคิดและอุดมการณ์ในการพัฒนาที่มุ่งเน้นความสำเร็จและสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อ ส่วนรวม เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการดำเนินการ อันจะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นและความรู้สึกเป็นเจ้าของ โครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ด้วยการ

- จัดตั้งคณะทำงานฯ อันประกอบด้วยหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่
- จัดให้มีการประชุมคณะทำงานฯ
- เปิดเวทีพูดคุยระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในพื้นที่ เพื่อรับ

ฟังข้อเสนอแนะและรับฟังความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหาเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา

๒. หลักการพัฒนาตามหลักการ “บวร” ของพ่อหลวง คือ บ้าน โรงเรียน วัด โดยมีวัดเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาและมีโรงเรียนหรือหน่วยงานราชการหนุนเสริม บ. คือ บ้าน เชิญผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ประชาชนชาวบ้าน ผู้รู้และสนใจเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คนในชุมชน ว. คือ วัด เชิญคณะสงฆ์ เจ้าอาวาสวัดในพื้นที่เขตห้วยขวาง ร. คือ โรงเรียน หรือข้าราชการ เชิญ ครู อาจารย์ นักเรียน ส่วนราชการที่มีความสนใจ และมีส่วนเกี่ยวข้อง การจัดทำแผนการพัฒนาบึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบ้าน โรงเรียน วัด ตามหลัก “บวร จะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นและความรู้สึก เป็นเจ้าของโครงการ สร้างให้เกิดแนวคิดและอุดมการณ์ในการพัฒนาที่มุ่งเน้นผลสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ได้มากขึ้น

๓. หลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

การเข้าใจ คือ การสร้างให้เกิดความเข้าใจในข้อมูลพื้นฐาน ด้วยการศึกษา ข้อมูลทุกมิติของชุมชน ค้นหารากของปัญหา และรวบรวมองค์ความรู้จากทุกภาคส่วน

การเข้าถึง เป็นเรื่องการสื่อสารและสร้างการมีส่วนร่วม โดยมุ่งสื่อสารสร้างความเข้าใจและความมั่นใจกับชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ ปัญหาและความต้องการของชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนามากที่สุด

การพัฒนา เป็นเรื่องของการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชน สร้างทีมที่
เลี้ยง การออกแบบการพัฒนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมกิจกรรมของชุมชน รวมทั้งการ
ให้คำแนะนำในชุมชนและติดตามสนับสนุนประเมินผล
บันไดทั้ง ๓ ขั้นนี้ ทำให้เกิดการพัฒนาศูนย์ที่บึงพระราม ๙ ในบริบทที่เหมาะสม มีความเป็น
เจ้าของและนำไปสู่ความยั่งยืนในที่สุด

ระยะเวลาในการดำเนินการ

ผู้นำเสนอผลงานและทีมงาน ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม
สำนักงานเขตห้วยขวาง จะเริ่มดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ (เดือนตุลาคม
๒๕๕๘ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๕๙)

งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน

เบิกจ่ายจากงบประมาณประจำปีของกรุงเทพมหานคร ประจำปีงบประมาณ
๒๕๕๙ แผนงานพัฒนาชุมชน งานพัฒนาชุมชน หมวดรายจ่ายอื่น รายการค่าใช้จ่าย
โครงการพัฒนาบึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางในการบริหารความเสี่ยง

จุดอ่อนของการพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ คือการสนับสนุนงบประมาณต้อง
เพียงพอและสม่ำเสมอในการทำนุบำรุงรักษาสถานที่ จึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการ
พัฒนาที่ค่อนข้างสูง

มาตรการบริหารความเสี่ยง

- โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เข้ามารับทราบปัญหาในการพัฒนาเพื่อ
แก้ไขปัญหาในการพัฒนาพื้นที่ จะนำไปสู่การวางแผนปฏิบัติการร่วมกันในการแก้ไขปัญหา
ดังกล่าว เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่

- บริหารจัดการเชิงพื้นที่อย่างบูรณาการ

เน้นการบริหารจัดการเพื่อนำศักยภาพของพื้นที่และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็น
พลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา และให้ความสำคัญต่อการบูรณาการทุนการพัฒนา

ด้านต่าง ๆ ทั้งความรู้จากศูนย์ศึกษาการพัฒนา งบประมาณ และโครงการพระราชดำริ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาอย่างสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ตามความต้องการประชาชนที่เข้ามาท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และประชาสัมพันธ์ต่อให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่รู้จักของนักท่องเที่ยวประชาชนทั่วไปได้

การประเมินผล

ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตห้วยขวาง จะเป็นผู้ติดตามการประเมินผลการพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยดูจากระดับความสำเร็จของการดำเนินงานตามโครงการในหัวข้อต่าง ๆ รวมถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระดับความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. การจัดสร้างสวนหย่อมและสวนสุขภาพพร้อมติดตั้งอุปกรณ์ในการออกกำลังกายของเด็กและผู้สูงอายุ รวมถึงจัดการปลูกไม้ดอกไม้ประดับและไม่ยืนต้นเพิ่มเติมบริเวณรอบบึงพระราม ๙ แล้วเสร็จคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของปริมาณงานทั้งหมด
๒. การจัดทำเส้นทางจักรยานรอบบึงพระราม ๙ เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ใช้ในการออกกำลังกายและท่องเที่ยว แล้วเสร็จคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของปริมาณงานทั้งหมด
๓. การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญในบริเวณบึงพระราม ๙ เพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวและสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปใช้บริการแล้วเสร็จคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของปริมาณงานทั้งหมด
๔. การจัดอบรม ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชนให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รอบบึงพระราม ๙ ในหลักสูตรที่เป็นที่นิยมและเป็นที่ต้องการของตลาด ให้กับกลุ่มแม่บ้าน เพื่อรองรับการจำหน่ายสินค้าให้นักท่องเที่ยว มีผู้เข้ารับการอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของกลุ่มเป้าหมายและผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๕. การจัดทำตลาดนัดเศรษฐกิจชุมชน ในวันเสาร์-วันอาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ บริเวณลานจอดรถใต้ทางด่วนเพื่อให้ประชาชนที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชนจำหน่าย โดยมีการจำหน่ายสินค้าในทุกวันเสาร์ อาทิตย์ ตลอดปี

ตัวชี้วัดของความสำเร็จ

๑. พื้นที่บึงพระราม ๙ สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยดูจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมสถานที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ โดยใช้วิธีนับจำนวนผู้ลงทะเบียนที่เข้าเยี่ยมชมสถานที่ในพื้นที่บึงพระราม ๙

๒. ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่บึงพระราม ๙ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยการทอแบบสอบถามเพื่อวัดประเมินระดับความพึงพอใจ

๓. ประชาชนที่จำหน่ายสินค้าในตลาดนัดเศรษฐกิจชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยวัดจากการทำแบบสอบถามระดับรายได้ก่อนและหลังจากจัดทำตลาดนัดเศรษฐกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ถือได้ว่าเป็นการทำงานในเชิงรุกที่ต้องการสร้างผลงานชิ้นใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาพื้นที่และต่อยอดสภาพโดยรวมให้ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและนโยบายของผู้บริหารที่ต้องการเห็นความสำเร็จที่เกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการที่จะทำให้การพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. ผู้บริหารทั้งในระดับกำหนดนโยบายและในระดับพื้นที่ ต้องเห็นความสำคัญและให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่บึงพระราม ๙ และพร้อมที่จะผลักดันทั้งในส่วนของงบประมาณและการบริหารจัดการเพื่อให้บึงพระราม ๙ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของกรุงเทพมหานคร

๒. หน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่บึงพระราม ๙ ต้องมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายการทำงานที่สอดคล้องกัน

๓. ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่บึงพระราม ๙ ต้องให้ความร่วมมือ ให้สำคัญเห็นคุณค่าและเห็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับชุมชนและในภาพรวมเมื่อโครงการประสบความสำเร็จ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายภูวนาท นนทรีย์
วันเดือนปีเกิด	๕ ธันวาคม ๒๕๐๗
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. ๒๕๓๑	คณะศึกษาศาสตร์(พิเศษสวน) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
พ.ศ. ๒๕๓๗	คณะรัฐศาสตร์(บริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. ๒๕๕๒	คณะรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตย์
ประวัติการรับราชการ	
พ.ศ. ๒๕๓๒	เจ้าหน้าที่อาวุโสบำบัด ๒ กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข
พ.ศ. ๒๕๓๓	นักวิชาการเกษตร ๓ ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตประเวศ
พ.ศ. ๒๕๓๕	นักวิชาการเกษตร ๔ ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตประเวศ
พ.ศ. ๒๕๓๘	นักวิชาการเกษตร ๕ ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตประเวศ
พ.ศ. ๒๕๔๕	นักพัฒนาชุมชน ๖ ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตคลองเตย
พ.ศ. ๒๕๔๘	นักพัฒนาชุมชน ๖ ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตคั่นนាយาว
พ.ศ. ๒๕๕๒	นักพัฒนาชุมชน ๗ ว ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตคั่นนายาว
พ.ศ. ๒๕๕๔	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตคั่นนายาว
พ.ศ. ๒๕๕๖	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตห้วยขวาง

ภาคผนวก

สถานที่สำคัญในพื้นที่บึงพระราม ๙

โครงการพระราชดำริบึงพระราม ๙

อาคารแสดงพันธุ์ปลาเฉลิมพระเกียรติ

มูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน

อุโมงค์พระราม ๙

สถานที่สำคัญในพื้นที่รอบบึงพระราม ๙

วัดพระราม ๙ กาญจนภิเษก

โรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก

มัสยิดอิมาร่อตุ้ตดีน

ธรรมสถานเฉลิมพระเกียรติรัชกาลที่ ๙

คลินิกศุนย์แพทย์พัฒนา

